

FSC Trademark © 1996 Forest Stewardship Council A. C. (FSC-SECR-0038)

Lesní certifikace Forest Stewardship Council (FSC)

Zaručeně šetrné dřevo

Ohrožené lesy

Lesy patří k nejvíce ohroženým ekosystémům naší planety. Vědci odhadují, že ve více-méně původním, nenarušeném stavu zůstalo už jen asi 22 % plochy původních pralesů. Téměř polovina světových lesů zmizela vlivem činnosti člověka docela. Každý rok ztrácíme plochu pralesů o rozloze dvou Českých republik, na níž žijí tisíce druhů rostlin a živočichů. Stále vážnější problém představuje nelegální těžba. Odhaduje se, že v brazilské Amazonii je 80 % stromů pokáceno nezákonně. Zhruba polovina tropického dřeva dováženého do zemí Evropské unie pochází z nelegálních zdrojů.

Devastace lesů však není problémem pouze v tropech. Podobným tempem dochází k ničení severských lesů v tajze. Ačkoliv v České republice i jinde v Evropě lesa celkově přibývá, náš kontinent patří k největším spotřebitelům dřeva ze světových lesů. Navíc ani české a evropské lesní hospodaření se často nevyhýbá nešetrným lesnickým praktikám. Také v naší zemi stále ještě na mnoha místech určují krajinný ráz přírodnímu stavu vzdálené, uměle vysazené, převážně smrkové a borové monokultury. Zdravotní stav českých lesů patří k nejhorším v Evropě, lesy mají sníženou schopnost zadržovat srážky a odolávat různým kalámitám, například při přemnožení kůrovců.

Lesní certifikace

Jedním z účinných nástrojů k prosazování odpovědného hospodaření v lesích je lesní certifikace. Lesní certifikací se rozumí proces posuzování, zda je konkrétní lesní majetek obhospodařován v souladu s odsouhlasenými standardy. Pakliže tomu tak je, vlastník má právo používat pro dřevo ze svého lesa označení, které jej na trhu odliší od dřeva nejasného původu. Aby měl zákazník jistotu, že zakoupené zboží bylo skutečně vyrobeno ze dřeva pocházejícího z certifikovaného lesa, pořizují si zpracovatelé dřeva certifikát zpracovatelského řetězce. Ten zaručuje, že v rámci celého výrobního cyklu bylo důsledně odděleno dřevo z dobře obhospodařovaných lesů od dřeva z jiných zdrojů. Systém FSC představuje důvěryhodný systém lesní certifikace s celosvětovou působností.

Co je FSC

FSC je mezinárodní nezávislá nevládní nezisková organizace se sídlem v Bonnu. Byla založena roku 1993 zástupci mezinárodních ekologických organizací, velko- i maloobchodníků se dřevem, lesníků, dřevozpracujícího průmyslu, sdružení domorodých obyvatel, odborů a certifikačních organizací z celého světa. Členství v FSC je otevřené pro každého, kdo sdílí myšlenku FSC.

Základní ideou FSC je podporovat environmentálně vhodné, sociálně přínosné a ekonomicky životaschopné obhospodařování lesů, a tím napomoci chránit mizející, ohrožené a devastované světové lesy. FSC proto vytvořilo unikátní systém certifikace lesů i podniků, které dřevo z certifikovaných lesů zpracovávají ve výrobky.

Schéma řetězce

les s certifikátem FSC

lesní práce prováděné podle standardů FSC

zpracovatelský závod certifikovaný FSC

produkt s logem FSC

Struktura organizace FSC odráží základní principy Agendy 21 (klíčový dokument Summitu Země v Riu de Janeiru, jenž se konal v roce 1992): hospodářské, ekologické a sociální požadavky jsou reprezentovány vyrovnaným způsobem – tak, aby se navzájem podporovaly a nekonkurovaly si. FSC dbá rovněž na vyrovnaný poměr mezi členy z bohatých a rozvojových zemí.

Činnost FSC financují dobročinné organizace, další prostředky jsou získávány z členských a akreditačních příspěvků. Aby si zachovala nezávislost, nepřijímá hlavní kancelář FSC peníze od průmyslových podniků.

Jak FSC pracuje

FSC samo lesy necertifikuje. Za předem jasné stanovených podmínek pověřuje činností jednak národní iniciativy FSC v jednotlivých zemích, jednak nezávislé certifikační orgány. Certifikační orgány jsou firmy, které provádějí certifikaci lesních majetků a dřevozpracujícího průmyslu v celém zpracovatelském řetězci. Jejich činnost je kontrolována jak ze strany FSC, tak širokou veřejností. Hlavním úkolem národních iniciativ FSC je tvorba národních standardů FSC pro lesní hospodaření v jednotlivých zemích a propagace konceptu a výrobků FSC. Certifikační systém FSC je založen na 10 celosvětově platných principech a 56 kritériích FSC. Ty jsou dále upravovány pro podmínky jednotlivých států či regionů národními iniciativami FSC. Jedná se o soubor požadavků na ekologickou, sociální a hospodářskou stránku lesního hospodaření.

Odpovědné lesní hospodaření

Podkladem pro certifikaci lesů v Česku je Český standard FSC. Jeho požadavky směřují k obnově zdravých listnatých a smíšených lesů obhospodařovaných šetrným způsobem. Takové lesy jsou domovem pro velké množství vzácných druhů rostlin a živočichů a mají větší schopnost odolávat přírodním kalámitám. Zároveň dlouhodobě a vyrovnaně poskytují dostatek dřeva jako obnovitelného zdroje pro moderní společnost.

Český standard FSC má vlastníka lesa vést k tomu, aby se zaměřil na širší škálu dřevin a jiných darů lesa, a ke snížení nákladů na lesní hospodaření, což se posléze vyplatí i ve formě stabilnější, prosperující ekonomiky lesních podniků.

Podle Českého standardu FSC se v lesích kupříkladu nesmějí při těžbě vytvářet velké paseky, používat geneticky modifikované organismy, hnojiva ani nebezpečné chemikálie. V lese se naopak ponechává část dřeva k zetlení, doupné stromy jako hnízdiště ptáků a v určitých – zvláště citlivých – částech lesů se omezuje hospodaření. Podle požadavků FSC by rovněž měli být přednostně zaměstnáváni místní obyvatelé. Důraz je kladen i na bezpečnost práce. Systém FSC dbá na otevřenost vůči veřejnosti. Občané se v rámci certifikace mohou vyjadřovat k hospodaření v okolních lesích, podílet se více na jeho plánování a dozvídat se o kvalitě lesního hospodaření ve svém okolí.

Deset principů FSC

Princip 1: Dodržování zákonů a principů FSC

Lesní hospodaření má respektovat všechny příslušné zákony země, ve kterých působí, mezinárodní dohody a smlouvy, které se daná země zavázala dodržovat, a má vyhovovat všem principům a kritériím FSC.

Princip 2: Vlastnictví, uživatelská práva a odpovědnost

Dlouhodobé vlastnictví a uživatelská práva k pozemkům a lesním zdrojům mají být jasně definovaná, dokumentovaná a legálně zřízená.

Princip 3: Práva domácích obyvatel

Veškerá zákonná a zvyková práva domácích (domorodých) obyvatel vlastnit, využívat a hospodařit na svých pozemcích, územích a zdrojích mají být uznána a respektována.

Princip 4: Práva dělníků a vztah ke komunitám

Lesní hospodaření má zachovávat nebo zvyšovat dlouhodobý sociální a ekonomický blahobyt lesních dělníků a místních komunit.

Princip 5: Užítky z lesa

Lesní hospodářská opatření mají podnítit účelné využívání rozmanitých lesních funkcí tak, aby zajišťovala ekonomickou životaschopnost a širokou řadu environmentálních a sociálních užitků.

Princip 6: Vliv na životní prostředí

Lesní hospodaření chrání biologickou rozmanitost a s ní spojené hodnoty, vodní zdroje, půdu, jedinečné a křehké ekosystémy a krajinu, a tím udržuje ekologické funkce a integritu lesa.

Princip 7: Hospodářský plán

Hospodářský plán, přiměřený rozsahu a intenzitě zásahů, má být vypracován, uskutečňován a dodržován podle časového harmonogramu. Musí být přitom jasně vyjádřeny dlouhodobé cíle a způsoby, jak jich dosáhnout.

Princip 8: Monitoring a hodnocení

Přiměřeně rozsahu a intenzitě lesního hospodaření má být prováděn monitoring, a to tak, aby byl při něm zhodnocen stav lesa, výnosy lesních produktů, spotřebitelský řetězec dřeva (chain of custody), hospodářská opatření a jejich sociální a environmentální dopady.

Princip 9: Zachování lesů s vysokou ochrannářskou hodnotou

Hospodářské zásahy v lesích s vysokou ochrannářskou hodnotou musí zachovávat nebo posílit vlastnosti, kterými se tyto lesy vyznačují. Rozhodnutí, která se vztahují na lesy s vysokou ochrannářskou hodnotou, musí být vždy zvažována v kontextu principu předběžné opatrnosti.

Princip 10: Plantáže

Plantáže mají být plánovány a obhospodařovány podle principů a kritérií 1-9, principu 10 a jeho kritérií. Plantáže mohou poskytovat řadu sociálních a ekonomických užitků a mohou přispět k naplňování světové potřeby po lesních produktech. Měly by doplňovat hospodaření v přirozených lesích, snižovat tlak na jejich využívání a podporovat jejich obnovu a ochranu.

FSC – záruka původu dřeva

Díky své transparentnosti a otevřenosti všem zájmovým skupinám má FSC podporu největších českých i mezinárodních environmentálních organizací, jako například Světového fondu na ochranu přírody (WWF), Friends of the Earth (v Česku Hnutí DUHA) nebo Greenpeace, i velkých obchodních řetězců jako Hornbach, IKEA či OBI. Díky vysokým ekologickým a sociálním požadavkům a důkladnému systému kontroly jejich plnění zaručuje certifikát FSC zákazníkovi, že dřevo či výrobek ze dřeva pochází z šetrně obhospodařovaného lesa. Visačka FSC pro nás znamená záruku, že svým nákupem nepříspějeme k devastaci lesů či pralesů ani nepodporujeme nezákonnou těžbu dřeva. Lesní certifikace FSC je navíc pro vlastníky lesa prestižním oceněním jejich snahy o lesní hospodaření šetrné k přírodě.

Certifikace lesů na postupu

Rozloha lesů certifikovaných pod značkou FSC velmi rychle roste. V červnu roku 2007 bylo certifikováno již 92 milionů hektarů lesů v 72 zemích pěti kontinentů; zhruba polovina této rozlohy přitom připadá na Evropu. Plocha certifikovaných lesů ve světě se ročně rozrůstá o desítky procent, velký nárůst lze pozorovat v oblasti střední a východní Evropy. Prestižní certifikát obdržely i první lesní podniky v ČR.

FSC ve vašem obchodě

Ve většině západoevropských zemí představují výrobky z certifikovaného dřeva již několik procent zboží nabízeného na trhu a jejich podíl dále rychle roste. Prestižním certifikátem se dnes může vykázat již více než 5500 firem zpracovávajících dřevo. Obchodní společnosti se hromadně zavazují nabízet ve svých prodejnách FSC dřevo a dřevěné výrobky. Na trhu je v současnosti již více než 20 000 druhů výrobků s označením FSC. Tuzemské obchody již nabízejí desítky druhů FSC výrobků, jako jsou: zahradní nábytek, násady na nářadí, desky, schody, parkety, podlahy či papír. V zahradničí už vycházejí noviny a časopisy na FSC papíře a staví se domy či mosty z FSC dřeva. Při nákupu výrobků ze dřeva se proto prodejce ptejte na záruku jejich bezvadného původu – značku FSC.

FSC ČR, o.s.

FSC ČR, o.s. je českým zástupcem mezinárodní organizace Forest Stewardship Council (FSC). Jako nevládní nezisková organizace se věnuje propagaci certifikačního systému FSC a podpoře přírodě blízkého lesního hospodaření a dřeva jako obnovitelného zdroje. Poskytuje poradenství při certifikaci lesů a dřevozpracujících podniků podle principů FSC. FSC ČR je otevřena všem organizacím i jednotlivcům se vztahem k lesům a jejich využívání.

Autoři fotografií:
Jiří Schneider, Petr Jelínek,
Michal Rezek, Milan Reška
a FSC Německo.

Vytištěno s laskavou podporou Jihomoravského kraje.

Vytištěno na recyklovaném papíře.

FSC ČR
Poděbradova 111
Brno 612 00
tel./fax: 545 211 383
info@czechfsc.cz
www.czechfsc.cz

Mezinárodní ústředí FSC
International Center Bonn
Charles de Gaulle 5, Německo
tel.: + 49 (228) 367 66 0
fax: + 49 (228) 367 66 30
www.fsc.org